

راهنمای کارکرد سامانه

پنل بانک عامل

سامانه پرداخت ارزی سازمان منطقه آزاد

قفل نرخ، تأمین ارز واردات، تسویه ریالی صادرات و انتقال وجوه به خزانه

مخاطب: کارکنان واحد ارزی بانک

ویرایش ۱۵ مرداد ۱۴۰۵

سامانه پرداخت ارزی سازمان منطقه آزاد، مسیر رسمی نقل و انتقال ارز میان بازرگانان منطقه و طرفهای تجاری خارجی آنهاست. هر معامله از لحظه صدور فاکتور تا لحظه تسویه نهایی در سامانه ثبت میشود و در هر مرحله مشخص است که پرونده نزد چه کسی است و در انتظار چه اقدامی است.

چهار طرف در این سامانه حضور دارند: بازرگان ایرانی، طرف تجاری خارجی، سازمان منطقه آزاد به عنوان ناظر، و بانک عامل به عنوان تأمین کننده ارز و ریال. هر طرف پل جداگانه خود را دارد و تنها آنچه را می بیند که به معاملات خودش مربوط است.

این سند به کارکرد پل بانک عامل می پردازد: اپراتور واحد ارزی چه می بیند، چه اقدامی انجام می دهد و مرز میان کار سامانه و کار بانک کجاست.

جایگاه بانک عامل

بانک عامل در این سامانه نقش صرافی را ایفا می کند. در مسیر صادرات، ارز دریافتی از خریدار خارجی به خزانه بانک می رسد و بانک معادل ریالی آن را به بازرگان می پردازد. در مسیر واردات، ریال را از واردکننده می گیرد و معادل ارزی را در اختیار همان واردکننده می گذارد. پرداخت به فروشنده خارجی کار واردکننده است؛ کار بانک تأمین ارز و تبدیل نرخ است و نه بیشتر.

نکته اساسی این است که سامانه هیچگاه خودش وجهی را منتقل نمی کند. انتقالها را صاحب کیف پول بیرون از سامانه امضا می کند و آنچه در سامانه ثبت میشود تنها نشانی تراکنش انجام شده است.

مسیر صادرات: دریافت ارز و پرداخت ریال

مسیر صادرات بازرگان ایرانی کالا می‌فروشد و ارز دریافت می‌کند

1 رسیدن ارز به نشانی فاکتور

خریدار خارجی مبلغ فاکتور را به نشانی اختصاصی آن منتقل می‌کند. سامانه پرداخت را از روی شبکه تشخیص می‌دهد و آن را در بخش آدرس‌های واریز نمایش می‌دهد.

2 تسویه نشانی و انتقال به خزانه

اپراتور بانک تسویه نشانی را انجام می‌دهد. در همان یک تراکنش، کارمزد درگاه و سهم سازمان پرداخت و باقی‌مانده به خزانه بانک منتقل می‌شود. مقصد هر سه سهم را خود نشانی تعیین کرده و در زمان اجرا قابل تغییر نیست.

3 کنترل مغایرت پیش از اقدام

صفحه آدرس‌های واریز، مبلغ رسیده و مبلغ مورد انتظار را کنار هم نشان می‌دهد. اگر مبلغی بیش یا کم از انتظار رسیده باشد، پیش از تسویه هشدار داده می‌شود؛ زیرا پس از اجرای تسویه، وجه در مسیر تعیین‌شده رفته است.

4 قفل نرخ

پرونده تسویه ریالی در بخش تسویه ظاهر می‌شود. بازرگان شماره حساب ریالی خود را ثبت کرده است و بانک نرخ روز را قفل می‌کند. از لحظه قفل، رقم ریالی قطعی است.

5 پرداخت ریالی و ثبت رسید

بانک مبلغ را به حساب بازرگان واریز و شماره رسید بانکی را در سامانه ثبت می‌کند. پرونده بسته می‌شود و حاشیه بانک در تبدیل نرخ در دفاتر ثبت می‌گردد.

مسیر واردات: دریافت ریال و تأمین ارز

مسیر واردات بازرگان ایرانی کالا می‌خرد و ریال می‌پردازد

۱ رسیدن فاکتور تأییدشده

فاکتور وارداتی پس از تأیید سازمان در بخش «واردات - تأمین ارز» ظاهر می‌شود، همراه با مبلغ اصلی قرارداد و کارمزدی که روی آن نشسته است.

۲ قفل نرخ و اعلام حساب ریالی

بانک نرخ روز را قفل و شماره حساب ریالی خود را اعلام می‌کند. سامانه مبلغ ریالی را بر پایه مجموع اصل قرارداد و کارمزد محاسبه و در پنل واردکننده نمایش می‌دهد. نرخ خارج از بازه رواداری تعیین‌شده پذیرفته نمی‌شود.

۳ تأیید دریافت ریال

پس از واریز واردکننده، بانک دریافت را با شماره رسید تأیید می‌کند. سامانه در همین مرحله مبلغ ارزی دقیقی را که باید به واردکننده برسد نشان می‌دهد.

۴ تأمین ارز برای واردکننده

بانک مجموع اصل قرارداد و کارمزد را در اختیار واردکننده می‌گذارد. این انتقال بیرون از سامانه انجام می‌شود و با آن کار بانک در این پرونده تمام است.

۵ پرداخت واردکننده و تقسیم خودکار

واردکننده ارز را از کیف پول خود به نشانی همان فاکتور می‌فرستد. پس از تأیید قطعی، تقسیم انجام می‌شود: فروشنده خارجی دقیقاً اصل قرارداد را دریافت می‌کند و کارمزد میان درگاه و سازمان تقسیم می‌شود. بانک این مرحله را در «آدرس‌های واریز» می‌بیند.

تفاوت مبلغ در دو مسیر

در صادرات، کارمزد از مبلغ فاکتور کسر می‌شود؛ بازرگان ایرانی معادل ریالی مبلغ پس از کسر کارمزد را دریافت می‌کند.

در واردات، کارمزد روی مبلغ اعلامی فروشنده خارجی اضافه می‌شود تا او دقیقاً رقم توافق‌شده را بگیرد. بنابراین ارزی که بانک تأمین می‌کند و واردکننده می‌فرستد، مجموع اصل قرارداد و کارمزد است، نه تنها اصل قرارداد. اگر تنها اصل ارسال شود، فاکتور پرداخت‌شده اعلام نمی‌شود و کسری اعلام می‌گردد.

صفحه واردات این مبلغ را صریح نشان می‌دهد تا جای اشتباه نماند.

سایر بخش‌های پنل

- کیف پول‌ها – نشانی‌های دریافت و ارسال خزانه بانک.
- آدرس‌های واریز – موجودی هر نشانی، وضعیت تسویه و مغایرت احتمالی.
- گزارش‌ها – خروجی اکسل از تسویه‌ها، تراکنش‌ها و دفتر کل.

لغو معامله وارداتی

واردات تنها نقطه‌ای است که ممکن است وجهی در میانه مسیر بماند: واردکننده ریال را پرداخته و ارز هنوز برای فروشنده ارسال نشده است. برای این حالت مسیر مشخصی در سامانه وجود دارد و هیچ بخشی از آن خارج از سامانه انجام نمی‌شود.

1 هر یک از دو طرف می‌تواند درخواست لغو بدهد

اگر معامله به هم بخورد – بار ارسال نشود، اختلافی پیش بیاید – واردکننده یا فروشنده خارجی می‌تواند از پنل خود درخواست لغو ثبت کند. درخواست با ذکر دلیل ثبت می‌شود و برای سازمان و بانک نمایش داده می‌شود.

2 تصمیم با سازمان یا بانک است

درخواست به‌تنهایی وضعیت فاکتور را عوض نمی‌کند. ریال نزد بانک است و ارز بیرون از سامانه جابه‌جا می‌شود، و اگر طرفین می‌توانستند خودشان لغو کنند، ممکن بود درست هم‌زمان با ارسال ارز لغو ثبت شود. بنابراین تصمیم نهایی با سازمان یا بانک است.

3 اگر هنوز ریالی نرسیده، پرونده همان‌جا بسته می‌شود

لغو پیش از واریز ریال چیزی برای برگرداندن ندارد؛ فاکتور بسته می‌شود و کار تمام است.

4 اگر ریال رسیده باشد، پرونده تا بازگشت آن باز می‌ماند

فاکتور به وضعیت «لغو شده – در انتظار بازگشت ریال» می‌رود. این وضعیت قابل رد شدن نیست: تنها چیزی که آن را می‌بندد، ثبت شماره رسید بازگشت توسط بانک است. تا آن لحظه، مبلغ در پنل واردکننده به‌عنوان بدهی سامانه به او دیده می‌شود.

5 فاکتور لغوشده دیگر پرداخت نمی‌شود

اگر ارزی پس از لغو به نشانی فاکتور برسد، سامانه آن را به پای فاکتور نمی‌گذارد. مبلغ در صفحه واریزهای بانک دیده می‌شود تا اپراتور آگاهانه درباره آن تصمیم بگیرد.

تضمین‌های سامانه

آنچه در این بخش می‌آید، ویژگی‌های فنی سامانه نیست؛ تعهدهایی است که ساختار سامانه آن‌ها را ممکن می‌کند و رعایتشان به تصمیم روزمره هیچ اپراتوری وابسته نیست.

1 هیچ کلید مالی در سامانه نگهداری نمی‌شود

سامانه به هیچ کیف پولی دسترسی ندارد و نمی‌تواند وجهی را جابه‌جا کند. انتقال‌ها را اپراتور بانک با کیف پول خودش و خارج از سامانه امضا می‌کند؛ آنچه در سامانه ثبت می‌شود تنها نشانی تراکنش است.

2 مقصد هر پرداخت از پیش قفل است

برای هر فاکتور یک نشانی پرداخت اختصاصی ساخته می‌شود که شرایط تقسیم وجه در خود آن نشانی نوشته شده است. پس از ساخت، این شرایط را هیچ‌کس – از جمله گرداننده سامانه – نمی‌تواند تغییر دهد. اگر مقصد عوض شود، نشانی هم عوض می‌شود و دیگر همان فاکتور نیست.

3 ارقام از شبکه خوانده می‌شود، نه از اظهار کاربر

سامانه مبلغ دریافتی را از روی فرمی که کاربر پر می‌کند نمی‌پذیرد. رسید هر تراکنش را مستقیماً از شبکه می‌خواند و تنها در صورتی فاکتور را پرداخت‌شده اعلام می‌کند که مبلغ رسیده با مبلغ انتظار خوانا باشد.

4 هر تغییر وضعیت ثبت و قابل بازبینی است

هیچ پرونده‌ای بدون عبور از یک مسیر مشخص تغییر وضعیت نمی‌دهد. در هر تغییر، نقش اقدام‌کننده و وضعیت فعلی پرونده بررسی و رویداد آن ثبت می‌شود. تاریخچه کامل هر معامله در گزارش‌ها در دسترس سازمان است.